

Nr 10.

Ankom till Riksdagens kansli den 13 februari 1912 kl. 5 e. m.

*Utlåtande i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t
angående förkortad öfningstid vid infanteriet för särskildt
skickliga skyttar.*

I en inom Andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 157, har herr *E. Liljedahl* anfört följande:

»Årets statsverksproposition meddelar den glädjande underrättelsen, att det frivilliga skytteväsendet fortfarande är stadt i utveckling och kan i flera afseenden uppvisa stora framsteg. 68 nya skytteföreningar hafva under år 1910 bildats, och de anslagsberättigade skyttarnas antal ökats från 99,346 till 109,167, medan antalet under samma år lossade skarpa skott ökats från 12 miljoner till 13 $\frac{1}{2}$ miljoner. Stort är värdet af denna imponerande försvarsrörelse inom folkets djupa led både med hänsyn till nationalkänslans stärkande och det mer gripbara resultat, som de för ådagalagd skjutskicklighet förvärfvade utmärkelsetecknens statistik har att uppvisa. Under år 1910 förvärfvades inom skytteföreningarna 784 skyttemärken af guld, 3,055 af silfver och 5,649 af brons samt 68 så kallade riksmedaljer, hvarjämte utdelats 1,356 årtalsmärken.

Då gevär af samma typ numera användes inom skytteföreningarna och svenska arméns infanteri synes mig tiden vara inne att öfverväga, i hvad mån *landets försvarskraft kan höjas* genom att göra öfningstiden vid fotfolket i någon mån beroende af ett i värnpliktslagen stadgadt särskiljande af två kategorier värnpliktige: särskildt skickliga skyttar och vanliga skyttar.

I en modern fotsoldats utbildning ingår många färdigheter utom skjutskicklighet, men denna är jämte marschförmåga och fullständig
Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 9 saml. 8 häft. (Nr 10—11.)

vinterutbildning af så afgörande betydelse, att den svårligen kan öfver-skattas, om soldatens anfallsenergi — grundvillkoret för framgång i ett försvarskrig inom Sveriges gränser — redan är för handen.

Att minska fotfolkets nuvarande öfningstid anser jag otänkbart, om tanken på rikets säkerhet får vara dominerande. Men kan man genom en intim samverkan med den frivilliga skytterörelsen åstadkomma en sådan anordning, att särskildt skickliga skyttar, som ju alltid blifva ett mindretal, erhålla en något kortare öfningstid än öfriga, så skulle detta utan tvifvel höja landets försvarskraft. Då värnplikstiden alltid innebär ett personligt offer och därför måste begränsas till det minimum, där det går att utbilda en anfallsduglig soldat, skulle utsikten att genom mycket god skjutskicklighet vinna en förkortning af öfningstiden locka nya skaror af värnpliktig ungdom in i skytterörelsen. Den försvarsfientliga agitationen mot skyttesaken skulle äfven förlora en realitet att stödja sig på, när den ej längre kunde peka på, att nyttan af att deltaga i det frivilliga skyttearbetet är illusorisk, eftersom den ej ställer i utsikt en lindring i den obligatoriska värnplikten.

En efter kloka grunder gjord förkortning af öfningstiden för mönsterskyttarna vid infanteriet skulle medföra en ökad skjutskicklighet ej blott för dem utan jämväl för det stora flertal, som försökte, men ej lyckades fylla kompetensvillkoren. Däri ser jag vinsten för landets försvarskraft. Men skall hvarje infanterist erhålla en allsidig militär utbildning, så måste äfven dessa mönsterskyttar vara med om allt slags utbildning inom armén, ej minst vinterutbildning. Inskränkningen af deras öfningstid synes mig därför lämpligast böra infalla under *den sista repetitionsöfningen*.

För ett fullt krigsmässigt bedrivande af infanteriets öfningar behöfva vi minst tre årsklasser af värnpliktige för repetitionsöfningarna. Eljest blifva truppförbanden för små och deras uppgifter i hög grad olika dem, som de komma att utföra i ett eventuellt krig. Skulle då kompetensvillkoren för en befrielse från den sista repetitionsöfningen eller en del af densamma sättas så lågt, att de befriade blefve ett flertal och ej kunde karakteriseras som särskildt skickliga skyttar, så skulle reformen verka upplösande på själfva idén med dessa ytterst viktiga repetitionsöfningar. Därför är det af vikt, att kompetensprofven blifva så pass svåra, att endast ett mindretal kan aflägga dem, det vill säga verkliga mästarskyttar.

Jag tänker mig reformlinjen dragen på följande sätt. Vid fastställandet af kompetensvillkoren för nedsättning i öfningstiden skall hänsyn tagas såväl till den skjutskicklighet, som af samma skytt ådaga-

lagts inom en frivillig skytteförening — dock ej någon af arméns skytteföreningar — som den skjutskicklighet, hvilken presteras under de obligatoriska skjutöfningarna vid arméns rekrytskolor och de två första repetitionsöfningarna. Gifvetvis bör kompetensprovrens tyngdpunkt förläggas till de senare, emedan de bilda ett slags slutprof på soldatens färdighet. Upplöses det här angifna sambandet mellan skytterörelsen och armén, så får, därest armén ensam skulle taga hand om denna sak, skytterörelsen ingen vinst däraf, och, därest denna rörelse ensam skulle anordna profven, hotar milissystemet att kasta sin skugga öfver reformen. Den blir då oantaglig för enhver, som vet, att detta system med dess genongående korta utbildningstid väl kan dana goda defensivtrupper, afpassade för en fästningsliknande bergterräng (Norge och Schweiz) men ej skapa elddisciplinerade offensivtrupper, beredda att gå till anfall öfver öppna slättmarker såsom Skåne, Väster- och Östergötland, Nerike, Uppland och Norrbottens lågland. Sveriges terräng passar ej för ett milissystem.

De fordringar, som nu gälla för att blifva godkänd skytt under rekrytskolan vid infanteriet och för erhållandet af *arméns skyttemedalj* under repetitionsöfningarna jämte förvärfvandet af *statens guldmärke* inom skytterörelsen, anser jag böra vara måttgifvande vid genomförandet af den ifrågavarande reformen. Förvisso skulle därmed en god sporre vara gifven åt skyttearbetet i vårt land, och den sunda folkinстинkten, som länge insett rättmätigheten af en reform i här angifven riktning, blir tillfredsställd.

Till belysning af frågan om det svenska infanteriets skjutskicklighet och hur den här afsedda reformen i närvarande stund ungefär skulle verkat, må följande siffror från *vapenöfningarna 1911* anföras.

Under *rekrytskolan* godkändes i skjutning enligt gällande fordringar 83,7 procent af de värnpliktige;

under *repetitionsöfningarna*, då arméns skyttemedalj kan förvärfvas, lyckades bland de värnpliktige inom hela infanteriet endast 45 man nå denna sällsynta utmärkelse. I skjutningen deltog 31,730 skyttar.

Med anledning af hvad jag sålunda anført, hemställes, det Riksdagen ville besluta: att ingå till Kungl. Maj:t med en skrifvelse, att det täcktes Kungl. Maj:t att under den pågående utredningen af försvarsfrågan jämväl utreda i hvad mån öfningstiden vid infanteriet kan göras kortare för särskildt skickliga skyttar än för öfriga på så sätt, att därigenom åstadkommes ett varaktigt uppsving af den frivilliga skytterörelsen och en ökad försvarskraft åt vårt land.»

Utskottets
yttrande.

Motioner med i hufvudsak enahanda syfte som den förevarande hafva af Riksdagen vid åtskilliga tillfällen förehafts till behandling, men på hemställan af vederbörande utskott af kamrarna afslagits.

Senast vid nästlidet års riksdag påyrkades i två inom Andra kamraren af herr Bogren och herr Olsson i See väckta motioner, i den ena att värnpliktige, som förvärfvat viss i motionen närmare angifven skjutskicklighet, måtte erhålla afkortning i den för värnpliktigas rekrytutbildning anslagna tjänstgöringstiden, och i den andra i allmänhet, att möjlighet till afkortning i öfningstiden måtte beredas den, »som uppnått ett visst kunskapsmått i hvad som öfningarna böra meddela.»

I anledning af dessa motioner, hvilka af lagutskottet behandlades i sammanhang med väckta förslag om åtskilliga andra mer vidtgående ändringar i värnpliktslagen, yttrade utskottet beträffande den ifrågasatta afkortningen i öfningstiden på grund af förvärfvad skjutskicklighet följande:

»Hvad särskildt angår de skjutskickliga värnpliktige, för hvilka den här påyrkade lindringen väl i främsta rummet skulle tänkas kunna ifrågakomma, är det tydligt, att de skjutöfningar, som bedrifvas inom skytteförbunden, äro af synnerlig nytta och betydelse äfven såsom förberedelse för den utbildning i detta hänseende, som kommer den värnpliktige till del. Det torde dock vara klart, att skytteförbunden åtminstone för närvarande icke hafva tillgång till den sakkunniga ledning eller de resurser för åvägbringande af fältmässiga skjutöfningar, som böra ifrågakomma under värnpliktsöfningarna.»

Lagutskottet afstyrkte härpå motionerna i fråga.

Uti en afgifven reservation, hvilken berörde samtliga vid nämnda riksdag väckta förslag om afkortning af de värnpliktiges öfningstid, framlade fem reservanter inom utskottet förslag till en skiljaktig motivering, i hvilken de framhöllo angelägenheten af en ny och allsidig utredning af försvarsfrågan; och yttrades i denna reservation rörande nu förevarande ämne:

»Vid en sådan undersökning bör icke underlåtas att taga hänsyn till tankar af den beskaffenhet, som framburits i herr Bogrens och herr Olssons i See motioner. Då den förstnämnde motionären ifrågasätter, att öfningstiden kunde minskas för den, hvilken i skjutning redan på annan väg inhämtat godkännbar färdighet, synes en sådan tankegång ganska naturlig och väl förtjänt att upptagas till noggrant skärskådande.»

I enlighet med den sålunda gjorda hemställan blefvo vid ärendets behandling i Riksdagen motionerna af kamrarna afslagna, ehuru med den delvis skiljaktiga motivering, som af det ofvanstående framgår.

Som bekant har sedermera i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 1 december 1911 åt sakkunniga, de s. k. försvarsberedningarne, uppdragits en utredning af frågan om rikets försvarsväsende. Och torde äfven förevarande spörsmål, i den mån det så förtjänar, blifva föremål för dessa beredningars undersökning.

Då på grund af det ofvan anförda ingen som helst anledning nu föreligger för Riksdagen att i förevarande ärende komma till annat slut än vid nästföregående riksdag, hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 februari 1912.

På lagutskottets vägnar:

JOHAN WIDÉN.

Reservation

af herr *Bergendahl* beträffande viss del af motiveringen.

Herrar *Håkanson*, *Söderbergh* och *Alexanderson* hafva begärt att få antecknadt, att de icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.
